

2. SňATKY A ROZVODY

Sňatečnost a rozvodovost patří mezi významné demografické jevy, sledované na základě statistických hlášení zpracovávaných Českým statistickým úřadem. Informace o sňatcích jsou získávány ze zpracování statistického výkazu Hlášení o uzavření manželství Obyv 1-12, vyplňovaného matričními úřady. Podkladem pro získání údajů o rozvodech je výkaz Hlášení o rozvodu Obyv 4-12, který na základě své evidence vyplňují okresní soudy.

V uplynulých 15 letech byla sňatečnost výrazně ovlivněna probíhajícími ekonomickými a společenskými změnami, ke kterým docházelo v důsledku nové politické situace. Nové možnosti, které se před mladými lidmi otevřely (snadnější cestování, rozšíření možností studia a tím i prodloužení délky období přípravy pro budoucí povolání, širší nabídka aktivit pro volný čas) vedly k odkládání uzavření manželství a zakládání rodiny. Ve větší míře jsou také v souvislosti s liberálnějším přístupem společnosti voleny jiné formy soužití. Pokles sňatečnosti je tak jednou z charakteristických rysů demografického vývoje po roce 1989. Naproti tomu rozvodovost si udržovala vysokou intenzitu předchozích období. Vliv zpřísněné legislativy se projevil na snížení počtu rozvodů pouze přechodně v letech 1998 – 1999.

2.1. Sňatky a sňatečnost

Sňatek je významnou demografickou událostí, při níž je na základě zákonem daných podmínek (dosažení minimálního sňatkového věku, rodinný stav, určitý stupeň pokrevnosti, pohlaví) založeno manželství. Na rozdíl od jiných demografických událostí (narození, úmrtí) nemusí nastat u každého a jde o událost, kterou lze opakovat. Rozhodující význam však má první sňatek jako událost neobnovitelná. Pokud sňatek sledujeme jako hromadný jev, a ne pouze jako individuální událost v životě jednotlivce, hovoříme o demografickém procesu – sňatečnosti.

Od konce druhé světové války lze ve vývoji sňatečnosti především svobodných osob rozlišit několik etap. Je to ovlivněno vedle věkového složení obyvatelstva i společenskými podmínkami a ekonomickou situací. V období po skončení války došlo ke zvýšení počtu uzavíraných sňatků, byly realizované sňatky za války odkládány. Zároveň se snížení hranice zletilosti z 21 na 18 let odrazilo v poklesu věku osob vstupujících do manželství. Pokles sňatečnosti od poloviny 50. let na obvyklou úroveň byl vystředán na přelomu 60. a 70. let růstem (nejvyšší počet sňatků byl uzavřen v roce 1973). Vedle politické situace, kdy došlo uzavřením hranic k omezení možností realizace mladých lidí, svou roli hrálo i schválení Zákona o státní podpoře novomanželů z roku 1973. Již v 80. letech se však počet uzavřených sňatků snižuje. V 90. letech pak dochází ke snížení úrovně sňatečnosti svobodných (nejnižší počet sňatků byl uzavřen v roce 2003) a zvyšování průměrného věku při vstupu do manželství. Rozšiřují se také jiné formy partnerského soužití, například faktická manželství nesezdaných párů.

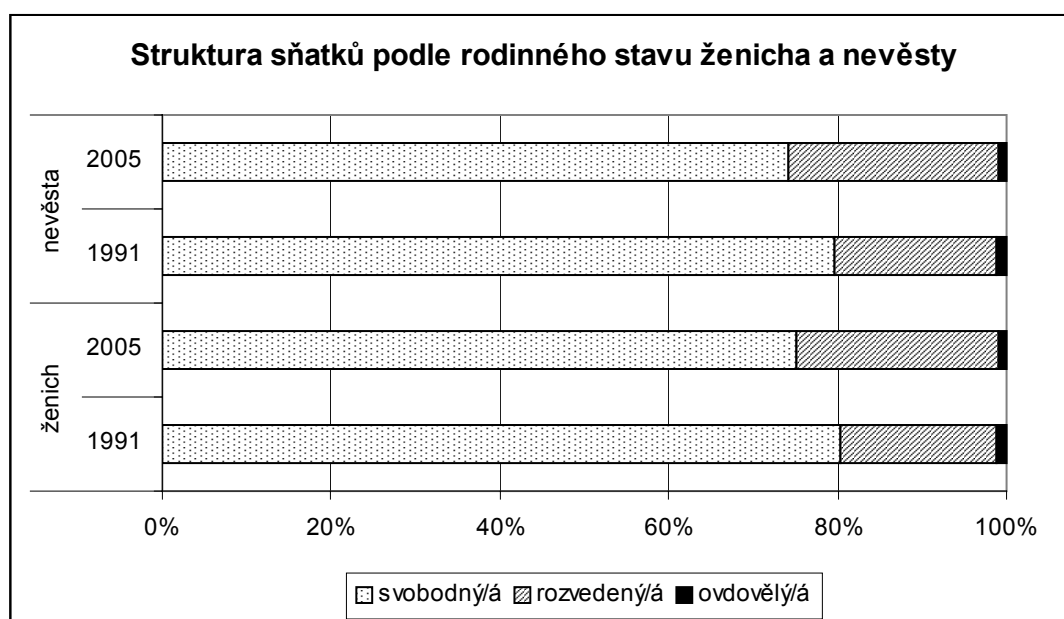
Údaje o počtu sňatků za kraj vycházejí z trvalého bydliště ženicha. To znamená, že údaje o nevěstách se týkají žen, které si brali muže s trvalým bydlištěm v obcích Jihočeského kraje, samy zde trvalé bydliště mít nemusely.

Vývoj počtu sňatků v Jihočeském kraji v letech 1992 – 2004

Rok	Jihočeský kraj	v tom okres						
		České Budějovice	Český Krumlov	Jindřichův Hradec	Písek	Prachatice	Strakonice	Tábor
1991	4 204	1 206	449	607	446	318	443	735
1992	4 342	1 218	443	676	450	395	487	673
1993	4 095	1 108	427	625	450	355	429	701
1994	3 471	965	312	535	398	346	373	542
1995	3 396	963	359	476	382	293	369	554
1996	3 429	1 021	369	484	383	312	362	498
1997	3 422	1 012	343	482	389	306	338	552
1998	3 467	1 040	349	525	353	276	403	521
1999	3 340	974	350	493	369	273	355	526
2000	3 423	1 056	382	487	337	294	330	537
2001	3 190	874	351	449	390	278	360	488
2002	3 237	970	362	463	361	236	353	492
2003	2 918	865	308	387	338	249	326	445
2004	3 028	919	303	425	315	274	307	485
2005	3 075	934	333	417	330	233	308	520

Na počátku 90. let došlo ve srovnání s předchozím desetiletím pouze k mírnému poklesu **počtu sňatků** (zhruba o 10 %). V té době byly v důsledku očekávání ekonomických změn uzavírány i některé sňatky původně plánované na pozdější dobu. To se pak odrazilo v následujících letech. Od roku 1994 je pokles počtu uzavíraných sňatků výraznější, a to i přesto, že dosahovaly dospělosti silné populační ročníky z natalitní vlny 70. let. Projevily se zde dopady politických, ekonomických a sociálních změn po roce 1989 na demografické chování mladých lidí. Počty sňatků uzavíraných ročně v tomto období představují přibližně 60 % sňatků ze 70. let a 70 % z 80. let. Přes určité meziroční výkyvy nepřesáhl od roku 1994 počet uzavřených sňatků hranici 3,5 tisíce a v posledních letech se přiblížil ke třítisícové hranici. Historicky nejnižší počet sňatků byl v Jihočeském kraji uzavřen v roce 2003, a to 2 918. Pokles počtu sňatků byl nejvýraznější v okresech Jindřichův Hradec (počet sňatků uzavřených v roce 2005 představoval 68,7 % sňatků z roku 1991) a Strakonice (69,5 %). Nejnižší byl naproti tomu pokles v okrese České Budějovice (-22,6 %).

Snížení počtu sňatků jednoznačně ovlivnil postoj mladých lidí stojících před rozhodnutím uzavřít první sňatek. V roce 2005 se proti roku 1991 počet sňatků uzavíraných svobodným ženichem snížil o 1 064 a stejný vývoj měl i počet sňatků, kdy byla svobodná nevěsta (-1 069). A tak přesto, že mírně klesá i počet sňatků rozvedených či ovdovělých snoubenců, zvyšuje se jejich podíl na celkovém počtu uzavřených sňatků.

Odkládání prvních sňatků do pozdějšího věku i zvýšení podílu sňatků rozvedených snoubenců se odráží ve zvyšování **průměrného věku** ženichů a nevěst. V roce 1992 činil průměrný věk ženicha téměř 27 let, v roce 2005 to bylo již téměř 33 let. Průměrný věk nevěst se zvýšil z 24 na téměř 30 let.

Nejjednodušším ukazatelem intenzity sňatečnosti je **hrubá míra sňatečnosti**. Udává počet uzavřených sňatků na 1 000 obyvatel středního stavu v daném roce. Velikost tohoto ukazatele závisí na počtu sňatkového obyvatelstva (tj. obyvatelstva splňujícího podmínky k uzavření sňatku) a jeho podílu na obyvatelstvu celkem, na poměru mužů a žen v rámci sňatkového obyvatelstva i na společenských a ekonomických podmínkách.

Dlouhodobě měla sňatečnost přes výkyvy v některých letech stabilní úroveň. Od poloviny 90. let však dochází k výraznějšímu poklesu v souvislosti se změnami v populačním klimatu v návaznosti na nové ekonomické a sociální podmínky. Tento jev nastal i přesto, že se do sňatkového věku dostaly silné populační ročníky ze 70. let. Chování mladých lidí se tak přiblížilo trendům v západoevropských zemích, kde došlo k poklesu sňatečnosti již v průběhu 70. a 80. let.

Hrubá míra sňatečnosti se v Jihočeském kraji snížila ze 6,7 ‰ v roce 1991 na 4,9 ‰ v roce 2005 a odpovídá tak průměru za ČR. Vysokou míru sňatečnosti si udržoval ve sledovaném období především okres Český Krumlov, dále okres České Budějovice a Tábor.

Hrubá míra sňatečnosti v letech 1991 - 2005

Rok	Jihočeský kraj	v tom okres						
		České Budějovice	Český Krumlov	Jindřichův Hradec	Písek	Prachatice	Strakonice	Tábor
1991	6,7	6,9	7,8	6,5	6,2	6,2	6,2	7,1
1992	7,0	7,0	7,7	7,2	6,3	7,7	6,8	6,5
1993	6,5	6,3	7,4	6,7	6,3	6,9	6,0	6,7
1994	5,5	5,5	5,4	5,7	5,6	6,7	5,2	5,2
1995	5,4	5,4	6,1	5,1	5,4	5,7	5,2	5,3
1996	5,5	5,7	6,3	5,2	5,4	6,1	5,1	4,8
1997	5,5	5,7	5,8	5,1	5,5	5,9	4,8	5,3
1998	5,5	5,8	5,9	5,6	5,0	5,4	5,7	5,1
1999	5,3	5,5	5,9	5,3	5,2	5,3	5,1	5,1
2000	5,5	5,9	6,4	5,2	4,8	5,7	4,7	5,2
2001	5,1	4,9	5,9	4,8	5,5	5,4	5,2	4,7
2002	5,2	5,4	6,1	5,0	5,1	4,6	5,1	4,8
2003	4,7	4,8	5,2	4,2	4,8	4,8	4,7	4,3
2004	4,8	5,1	5,1	4,6	4,5	5,3	4,4	4,7
2005	4,9	5,2	5,5	4,5	4,7	4,5	4,4	5,1

Rozhodující význam mají první sňatky **svobodných ženichů a svobodných nevěst**, které vypovídají o populačním klimatu, možném budoucím vývoji manželské plodnosti i porodnosti. V současné době však dochází k určitému oddělení těchto demografických událostí. Část lidí zakládá rodinu, aniž by uzavřela sňatek. Na druhou stranu mnozí z těch, kteří vstupují do manželství, odkládají narození potomka na pozdější dobu nebo děti vůbec neplánují a zůstávají bezdětnými. Změny v populačním chování mladé generace se odrazily ve vývoji celkového počtu sňatků, jejichž pokles v posledním desetiletí ovlivnil právě vývoj prvních sňatků svobodných snoubenců.

Podílu prvních sňatků ženichů na sňatcích celkem (a to i přes přechodné zvýšení v některých letech) dlouhodobě klesal. V roce 2005 ve srovnání s rokem 1991 poklesl tento podíl o 5,1 procentního bodu. Obdobně je tomu u nevěst, kterých se v roce 1991 poprvé vdávalo téměř 80 % a v roce 2005 to bylo již jen málo přes 74 %. Mladí lidé dávají mnohdy přednost nesezdanému soužití (tedy soužití podobnému manželství, ale bez formálního sňatku), ať již z důvodů osobního přístupu k manželství, bytových či ekonomických důvodů. Umožňuje to liberálnější postoj společnosti k těmto svazkům i pohled na děti, narozené mimo manželství. Často však dochází po určité době k legalizaci těchto svazků (např. právě s ohledem na dítě).

Vývoj počtu prvních sňatků v Jihočeském kraji v letech 1991 – 2005

Rok	Sňatky celkem	Sňatky svobodných ženichů	Sňatky svobodných nevěst	Podíl prvních sňatků ženichů	Podíl prvních sňatků nevěst
1991	4 204	3 375	3 349	80,3	79,7
1992	4 342	3 545	3 518	81,6	81,0
1993	4 095	3 259	3 226	79,6	78,8
1994	3 471	2 688	2 677	77,4	77,1
1995	3 396	2 641	2 649	77,8	78,0
1996	3 429	2 668	2 658	77,8	77,5
1997	3 422	2 591	2 565	75,7	75,0
1998	3 467	2 649	2 623	76,4	75,7
1999	3 340	2 526	2 535	75,6	75,9
2000	3 423	2 643	2 611	77,2	76,3
2001	3 190	2 435	2 411	76,3	75,6
2002	3 237	2 478	2 432	76,6	75,1
2003	2 918	2 175	2 203	74,5	75,5
2004	3 028	2 286	2 282	75,5	75,4
2005	3 075	2 311	2 280	75,2	74,1

Přestože podíl prvních sňatků klesal ve všech okresech kraje, existovaly rozdíly ve výši tohoto podílu i rozsahu jeho snížení, a to jak při sledování struktury sňatků z hlediska stavu ženicha, tak nevěsty.

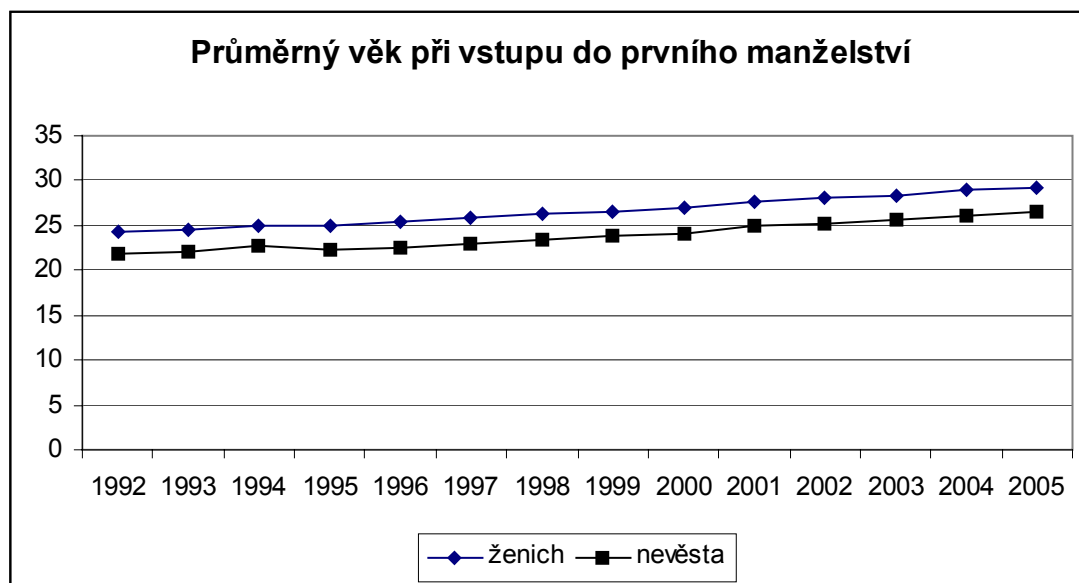
Co se týče sňatků svobodných ženichů, byl jejich podíl na celkovém počtu sňatků ve sledovaném období trvale vysoký v okresech Tábor, Písek, Jindřichův Hradec a Strakonice. Nejvýraznější pokles podílu prvních sňatků ženichů v roce 2005 proti roku 1991 byl v okrese Strakonice (-12,2 procentního bodu) a Prachatice (-8,9 p. b.).

Ve výši podílu prvních sňatků nevěst i jeho vývoji ve sledovaném období byly mezi okresy kraje větší rozdíly než v případě sňatků svobodných ženichů. Nejvíce svobodných nevěst si v téměř celém období brali ženiši z okresu Strakonice a Tábor, nejméně pak v okrese Český Krumlov. Poměrně nízký byl podíl prvních sňatků nevěst i v okrese České Budějovice. Nejvýraznější byl pokles podílu prvních sňatků nevěst v okrese Strakonice (-10,2 procentního bodu), takže zatímco v roce 1991 byl tento podíl mezi okresy kraje nejvyšší, v roce 2005 čtvrtý nejnižší.

Vzhledem k vysoké rozvodovosti lze sledovat pokles podílu sňatků **oboustranně svobodných snoubenců** jak na sňatcích celkem, tak i na prvních sňatcích. V roce 1991 představovaly sňatky oboustranně svobodných snoubenců 71,8 % všech svateb, v roce 2005 to bylo 64,7 %. Z prvních sňatků ženichů představovaly v roce 1991 svatby se svobodnou nevěstou 89,5 %, v roce 2005 poklesl tento podíl na 86,1 %. Svobodné nevěsty vstupovaly do sňatku v roce 1991 se svobodným ženichem z 90,1 % svateb a v roce 2005 to bylo z 87,2 %.

Změna postoje mladých lidí k manželství a jeho odkládání se projevilo ve zvyšování **průměrného věku** ženichů a nevěst vstupujících do prvního manželství. Ten činil v roce 2005 u ženichů více než 29 let a zvýšil se proti roku 1992 o 5 let. Tento posun je patrný ve všech okresech kraje, k nejvyššímu nárůstu průměrného věku ženicha došlo v okrese Český Krumlov (o 6 let).

Stejně tak se zvyšoval i průměrný věk nevěsty. V roce 2005 činil 26,5 roku, zatímco v roce 1992 to bylo necelých 22 let. Sňatek odkládaly zejména nevěsty ženichů z okresů České Budějovice a Jindřichův Hradec.

Ve sňatcích vyššího pořadí hrají rozhodující úlohu **sňatky rozvedených snoubenců**. Po celé sledované období se počty sňatků rozvedených ženichů i nevěst pohybovaly zhruba mezi 700 až 800 ročně. Rozvedených nevěst bylo většinou více než rozvedených ženichů. Vzhledem k poklesu celkového počtu sňatku se tak podíl svateb rozvedených snoubenců zvyšoval, a to u ženichů v roce 2005 proti roku 1991 o 5,9 procentního bodu, u nevěst, kde došlo ke konci sledovaného období k mírnému poklesu počtu sňatků rozvedených nevěst, to bylo pouze o 1,5 procentního bodu.

Podíl **sňatků ovdovělých** ženichů i nevěst se ve sledovaném období příliš neměnil a pohyboval se u obou pohlaví v rozmezí 1 – 2 %.

Zvyšuje se přitom průměrná doba uplynulá od posledního rozvodu. Zatímco v roce 1995 docházelo k dalšímu sňatku rozvedeného ženicha nebo nevěsty po necelých 4,5 letech, v roce 2005 to bylo zhruba po 6 letech. V průměrné době od ovdovění ženich či nevěsty byly v jednotlivých letech sledovaného období velké výkyvy, lze však říci, že vdovy většinou vstupují do nového manželství po delší době než muži.

Vývoj počtu druhých a dalších sňatků v Jihočeském kraji v letech 1991 - 2005

Rok	Sňatky celkem	Sňatky rozvedených ženichů	Sňatky rozvedených nevěst	Sňatky ovdovělých ženichů	Sňatky ovdovělých nevěst	Podíl sňatků rozvedených ženichů	Podíl sňatků rozvedených nevěst	Podíl sňatků ovdovělých ženichů	Podíl sňatků ovdovělých nevěst
1991	4 204	775	805	54	50	18,4	23,7	1,6	1,5
1992	4 342	752	780	45	44	17,3	23,0	1,3	1,3
1993	4 095	786	809	50	60	19,2	23,8	1,5	1,8
1994	3 471	742	752	41	42	21,4	22,1	1,2	1,2
1995	3 396	703	700	52	47	20,7	20,6	1,5	1,4
1996	3 429	725	717	36	54	21,1	20,9	1,0	1,6
1997	3 422	791	815	40	42	23,1	23,8	1,2	1,2
1998	3 467	779	804	39	40	22,5	23,2	1,1	1,2
1999	3 340	777	763	37	42	23,3	22,8	1,1	1,3
2000	3 423	744	757	36	55	21,7	22,1	1,1	1,6
2001	3 190	727	732	28	47	22,8	22,9	0,9	1,5
2002	3 237	722	766	37	39	22,3	23,7	1,1	1,2
2003	2 918	710	683	33	32	24,3	23,4	1,1	1,1
2004	3 028	699	711	43	35	23,1	23,5	1,4	1,2
2005	3 075	735	763	29	32	24,3	25,2	1,0	1,1

2.2 Rozvody a rozvodovost

Právním ukončením manželství je rozvod, který je zahájen podáním žádosti a k němuž dojde na základě rozhodnutí soudu. Rozvod je v České republice jedinou formou právního zániku manželství za života manželů. Počet rozvodů se začal výrazně zvyšovat ke konci 60. let po přijetí nového zákona a jeho novelizaci, které celý proces zjednodušily. Dobře dosažitelný rozvod se stal společensky přijatelným řešením manželských neshod. Proti situaci na počátku 60. let tak došlo v průběhu 70. let k dvojnásobnému, v 80. letech trojnásobnému a v 90. letech čtyřnásobnému zvýšení počtu rozvodů. Výrazný nárůst počtu rozvodů lze sledovat zejména od roku 1994. Po přechodném snížení v letech 1998 a 1999 v souvislosti s přijetím novelizace zákona o rodině, kdy došlo ke zpřísnění rozvodové legislativy (u podmínek rozvodů manželství s nezletilými dětmi nebo manželství kratších než 1 rok), docházelo opět ke zvyšování až na úroveň poloviny 90. let.

Vývoj počtu rozvodů v Jihočeském kraji v letech 1991-2005

Rok	Jihočeský kraj	v tom okres						
		České Budějovice	Český Krumlov	Jindřichův Hradec	Písek	Prachatice	Strakonice	Tábor
1991	1 654	505	195	231	176	119	153	275
1992	1 531	393	223	254	184	129	151	197
1993	1 694	417	193	233	183	133	243	292
1994	1 989	653	215	271	231	141	195	283
1995	1 914	616	210	262	200	156	195	275
1996	1 900	605	169	265	214	143	207	297
1997	1 938	608	211	293	190	165	200	271
1998	1 687	545	186	213	180	141	167	255
1999	1 641	473	197	253	159	126	160	273
2000	1 718	521	193	250	174	140	178	262
2001	1 867	606	197	260	176	151	179	298
2002	1 990	680	203	245	212	164	192	294
2003	2 001	628	186	276	186	149	233	343
2004	1 827	553	191	257	217	142	192	275
2005	1 886	570	218	248	204	174	203	269

I v průběhu sledovaného období lze, s výjimkou přechodného snížení na počátku 90. let v souvislosti s novými ekonomickými a sociálními podmínkami a v letech 1998 a 1999 v souvislosti s novelizací zákona o rodině, sledovat plynulé zvyšování počtu rozvodů. Od roku 2000 docházelo k vysokému meziročnímu

nárůstu počtu rozvodů a v roce 2003 byl v kraji zaznamenán jejich dosud nejvyšší počet, a sice 2001. Po poklesu v roce 2004 došlo pak v následujícím roce opět ke zvýšení ve všech okresech s výjimkou okresů Jindřichův Hradec, Písek a Tábor.

Při porovnání počtu rozvodů v roce 2005 proti roku 1991 nejvýrazněji vzrostl jejich počet v okresech Prachatice (1,5krát) a Strakonice (1,3krát). K poklesu došlo pouze v okrese Tábor (o 2,2 %).

Převládajícím **důvodem** rozvodu jak na straně muže, tak na straně ženy jsou rozdíly povah, názorů a zájmů. Poklesl podíl rozvedených manželství, kde byla důvodem rozpadu nevěra, alkoholismus a vzhledem ke změnám v postoji mladých lidí k manželství i neuvážený sňatek (z 8 % v roce 1991 na necelé 0,5 % v roce 2005).

Prodlužuje se délka trvání manželství do rozvodu. Zatímco v roce 1991 připadla na rozvody sňatků trvajících méně než 5 let více než 1/3, v roce 2005 to bylo již jen necelých 20 %. Naproti tomu se o 14,2 procentního bodu zvýšil podíl manželství rozváděných po 15 a více letech, která tak v roce 2004 představovala již přes 38 % celkového počtu rozvodů. Průměrná délka trvání manželství se tak zvýšila o více než 3 roky na 13,1 roku.

Prodlužování délky trvání manželství se spolu se zvyšováním sňatkového věku projevilo ve zvyšování věku rozvádějících se manželů. Na počátku 90. let byl největší podíl rozvádějících se mužů i žen ve věku 25 – 29 let. V posledních několika letech došlo k posunu a nejvíce rozvádějících se osob připadá na věkovou kategorii 30 – 34 let. Tento věkový posun se pak odrazil ve výrazném poklesu podílu věkové skupiny 20 – 24 let na rozvádějících se celkem. V roce 2005 tak byl tento podíl u mužů čtyřikrát a u žen třikrát nižší než na počátku 90. let.

Rostoucí počet rozvodů se odrazil i v hodnotě nejjednoduššího ukazatele úrovně rozvodovosti, kterým je **hrubá míra rozvodovosti**. Ta je definována jako podíl rozvodů na 1 000 obyvatel středního stavu v daném roce.

Hrubá míra rozvodovosti

Rok	Jihočeský kraj	v tom okres						
		České Budějovice	Český Krumlov	Jindřichův Hradec	Písek	Prachatice	Strakonice	Tábor
1991	2,65	2,90	3,39	2,48	2,44	2,33	2,13	2,64
1992	2,45	2,25	3,87	2,72	2,57	2,52	2,11	1,90
1993	2,71	2,37	3,33	2,49	2,57	2,58	3,40	2,81
1994	3,17	3,69	3,69	2,89	3,25	2,74	2,74	2,73
1995	3,05	3,47	3,60	2,80	2,80	3,03	2,70	2,60
1996	3,03	3,41	2,88	2,82	3,03	2,78	2,93	2,87
1997	3,09	3,42	3,58	3,12	2,69	3,21	2,83	2,62
1998	2,69	3,06	3,14	2,27	2,55	2,74	2,38	2,47
1999	2,62	2,66	3,32	2,70	2,26	2,46	2,28	2,65
2000	2,74	2,92	3,25	2,67	2,47	2,72	2,55	2,54
2001	2,99	3,40	3,30	2,80	2,49	2,94	2,56	2,90
2002	3,19	3,81	3,40	2,64	3,01	3,19	2,76	2,86
2003	3,20	3,52	3,11	2,97	2,65	2,90	3,35	3,35
2004	2,92	3,09	3,19	2,77	3,09	2,76	2,76	2,69
2005	3,01	3,17	3,61	2,68	2,90	3,38	2,92	2,63

Stejně jako u sňatečnosti existují v rámci kraje regionální rozdíly v rozvodovosti. K okresům s trvale nejvyšší rozvodovostí patří okresy Český Krumlov a České Budějovice, nízkou úroveň si s výjimkou některých let udržovaly okresy Strakonice a Tábor.

Hrubá míra rozvodovosti jako ukazatel úrovně rozvodovosti závisí na počtu sňatků uzavřených v předchozích obdobích. Přesnějším ukazatelem intenzity rozvodovosti je **úhrnná rozvodovost**. Ta vychází z údajů o délce trvání manželství zaniklého rozvodem a udává podíl rozvodem zaniklých manželství na celkovém počtu manželství uzavřených ve stejném roce. Úhrnná rozvodovost se v Jihočeském kraji ve sledovaném období pohybovala mezi 0,35 – 0,49, tzn., že v letech s nejvyšší intenzitou rozvodovosti končilo rozvodem téměř každé druhé manželství.

Jedním z hrubších ukazatelů rozvodovosti může být i **index rozvodovosti** definovaný jako poměr počtu rozvodů a sňatků v tomtéž roce na daném území. Vývoj tohoto ukazatele je ve sledovaném období výrazně ovlivněn jak prudkým poklesem počtu uzavíraných sňatků, tak rostoucím počtem rozvodů. V roce 1992 tak na 100 uzavřených sňatků připadlo 39 rozvodů, v roce 2005 to bylo 61 rozvodů. V roce 2003, ve kterém bylo

uzavřeno nejméně sňatků a bylo rozvedeno nejvíce manželství, připadlo na 100 sňatků dokonce téměř 69 rozvodů.

Úroveň indexu rozvodovosti i jeho vývoj byl v jednotlivých okresech rozdílný. Trvale nejvyšší byl v okrese Český Krumlov, kde například v roce 1994 představoval počet rozvodů 69 % počtu sňatků. Nízkou úroveň si naproti tomu tento ukazatel udržoval po většinu let sledovaného období v okrese Prachatice.

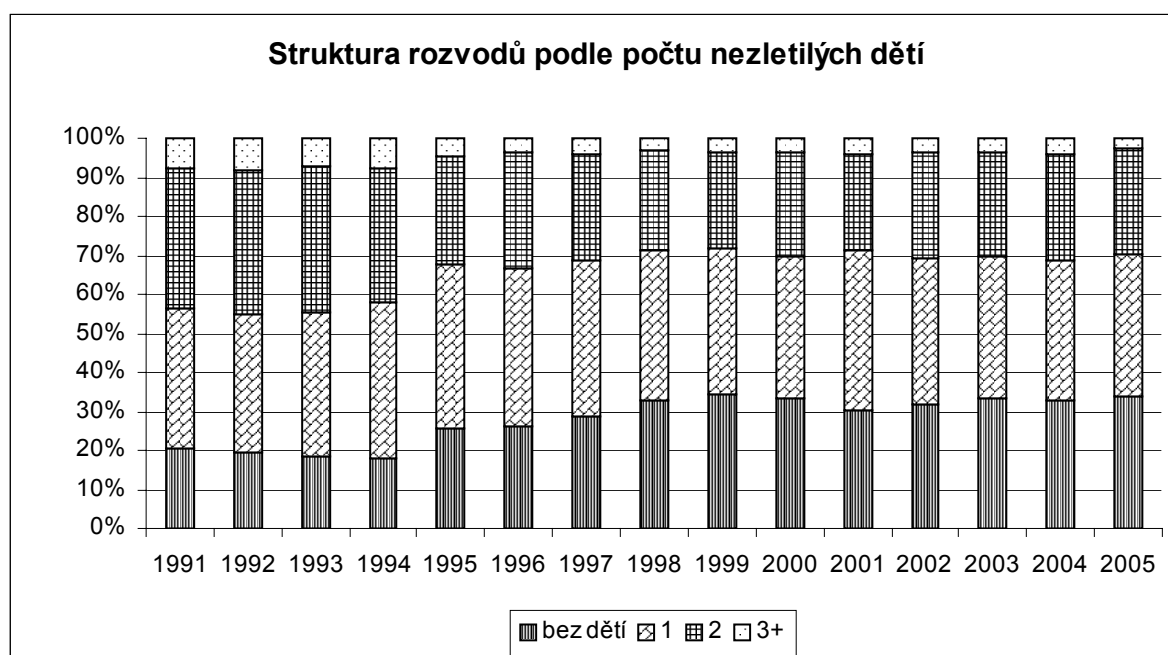
Vysoká rozvodovost se odráží v trvalém zvyšování podílu rozvedených osob v obyvatelstvu. Zatímco při sčítání v roce 1991 představovali rozvedení muži z obyvatelstva staršího 15 let 5,1 %, v roce 2001 to bylo již 7,7 %. U žen je tento podíl i nárůst vyšší, mezi léty 1991 a 2001 došlo ke zvýšení podílu rozvedených žen z 6,2 % na 9,1 %.

Negativní dopad má rozvod zejména v případě, že je rozváděno **manželství s nezletilými dětmi**. Ty potom vyrůstají v neúplné rodině pouze s jedním z rodičů, převážně s matkou. Ve sledovaném období podíl rozvodů manželství s nezletilými dětmi klesal. Důvody lze hledat jednak ve zpřísnění podmínek pro rozvod manželství s nezletilými dětmi (manželství nelze rozvést, pokud nenabude právní moci rozhodnutí o úpravě poměrů nezletilých dětí pro dobu po rozvodu), jednak se zde odráží prodlužování průměrné délky trvání rozváděného manželství.

Podíl rozvodů manželství s nezletilými dětmi na celkovém počtu rozvodů

Rok	Jihočeský kraj	v tom okres						
		České Budějovice	Český Krumlov	Jindřichův Hradec	Písek	Prachatice	Strakonice	Tábor
1991	79,6	78,2	82,1	80,1	81,8	79,8	77,8	79,6
1992	80,3	74,8	81,6	79,9	82,6	87,6	81,5	82,2
1993	81,6	79,6	79,8	82,4	82,5	79,7	84,0	83,2
1994	82,1	82,4	78,1	86,7	81,8	83,7	83,1	78,4
1995	74,4	73,5	77,6	76,7	78,0	72,4	67,7	74,9
1996	74,0	71,9	74,6	80,0	73,4	75,5	73,3	73,1
1997	71,1	70,9	73,9	74,7	69,5	69,7	71,5	66,8
1998	67,2	65,3	61,8	66,2	71,1	73,8	71,9	66,7
1999	65,4	61,9	73,1	73,9	58,5	60,3	67,5	63,0
2000	66,5	60,7	73,1	72,8	67,8	65,7	69,7	64,5
2001	69,5	63,9	69,0	75,0	74,4	69,5	72,6	71,8
2002	68,2	66,5	67,0	70,2	71,7	70,1	68,8	67,7
2003	66,7	62,7	68,3	71,0	67,7	65,1	70,8	67,1
2004	67,0	62,0	69,1	72,8	68,2	69,0	69,3	66,5
2005	66,2	63,0	67,4	65,3	70,6	67,8	67,5	67,7

V kraji poklesl tento podíl v roce 2005 proti roku 1991 o 13,4 procentního bodu. Nejvýraznější byl pokles v okresech Jindřichův Hradec (14,8 p.b.) a České Budějovice (12,2 p.b.).

Ve struktuře rozvodů manželství s nezletilými dětmi vzrostl podíl manželství s jedním dítětem z 45,5 % v roce 1991 na 54,8 % v roce 2005. Podíl manželství se dvěma dětmi naproti tomu poklesl o 3 procentního bodu na 41,6 % a se třemi a více dětmi o 6,3 p.b. na 3,6 %.